

NORGES HØYESTERETT

Den 21. februar 2024 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Falkanger, Østensen Berglund og Høgetveit Berg i

HR-2024-378-U, (sak nr. 24-018995STR-HRET), straffesak, anke over dom:

A (advokat Roy Andre Håkonsen Arteid)

mot

Påtalemyndigheten

avsagt slik

B E S L U T N I N G :

- (1) Saken gjelder anke over domfellelse for brudd på vedtak om aktivitetsforbud fra Mattilsynet.
- (2) A ble 2. mars 2022 ilagt forelegg for overtredelse av dyrevelferdsloven § 37, jf. § 33, for å ha unnlatt å etterkomme Mattilsynets forbud mot å eie, holde, avle eller på annen måte ha ansvar for dyr. Det aktuelle forbudet gjelder alle dyrearter og «inntil videre». Grunnlaget er beskrevet slik:

«I perioden fra april 2018 til 13. desember 2019 var han reell eier av to hunder av rasen pointer. Tispen Opera fikk i denne perioden også to valpekull med til sammen 13 valper, som ble solgt. Dette til tross for at A ved Mattilsynets vedtak av 6. april 2018 var fratatt retten til å eie, holde, bruke, omsette, slakte, stelle eller på annen måte føre tilsyn med dyr av noe slag.»
- (3) Forelegget ble ikke vedtatt og trådte i stedet for tiltalebeslutning, jf. straffeprosessloven § 268.
- (4) Romerike og Glåmdal tingrett avsa 20. november 2022 dom med slik domsslutning:

«A, født 00.00.1955, frifinnes.»
- (5) Tingretten fant at aktivitetsforbudet som A var ilagt av Mattilsynet, var ugyldig fordi overtredelsesgebyr burde vært vurdert før aktivitetsforbudet ble ilagt. Tingretten fant det da ikke godtgjort at forbudet var nødvendig og forholdsmessig.
- (6) Påtalemyndigheten anket dommen til Eidsivating lagmannsrett. Anken gjaldt bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet, subsidiært lovanvendelsen. Lagmannsretten henviste 18. januar 2023 anken over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet til behandling.

- (7) Eidsivating lagmannsrett avsa 24. november 2023 dom med slik domsslutning:
- «1. A, født 00.00.1955, dømmes for overtredelse av dyrevelferdsloven § 37 første ledd, jf. § 33 til å betale en bot på kr 15 000 – femtentusen –, subsidiært 15 – femten – dager fengsel.
 2. Han dømmes videre til å tåle inndragning av kr 175 000 – etthundreogsyttifemtusen – kroner.
 3. Sakskostnader idømmes ikke.»
- (8) Inndragningsbeløpet stammer fra salget av de to valpekullene.
- (9) A har anket lagmannsrettens dom. Anken gjelder lovanvendelsen under skyldspørsmålet og saksbehandlingen, og det er i hovedtrekk anført:
- (10) Lagmannsrettens domsgrunner er mangelfulle ved vurderingen av om aktivitetsforbudet er forholdsmessig. Lagmannsretten har sluttet seg til Mattilsynets vurdering, og dette hindrer prøving av om lagmannsretten har vurdert forholdsmessigheten av vedtaket riktig. Lagmannsrettens lovanvendelse ved vurderingen av vedtakets gyldighet er dessuten uriktig. Vedtaket er ugyldig på grunn av mangler ved begrunnelsen og ved at mindre inngripende virkemidler kunne ha vært anvendt.
- (11) Straffekravet er foreldet. Det er strafferammen i dyrevelferdsloven § 37 første ledd som må legges til grunn for beregningen av foreldelsesfristen. Det har ikke vært meningen å ha en fem års foreldelsesfrist for alle overtredelser av bestemmelsen.
- (12) Det er prinsipalt krevet at lagmannsrettens dom med hovedforhandling oppheves, subsidiært at anken fremmes til behandling.
- (13) *Påtalemyndigheten* har inngitt merknader, hvor det i korte trekk gjøres gjeldende:
- (14) Vilkårene for å nekte anken fremmet er oppfylt. Det foreligger verken feil eller mangler ved lagmannsrettens prøving av vedtakets gyldighet eller ved vurderingen av spørsmålet om foreldelse. Anken bør nektes fremmet, eventuelt forkastes.
- (15) *Høyesteretts ankeutvalg* viser til at A ble frifunnet i tingretten, men domfelt i lagmannsretten. Han har derfor ankerett til Høyesterett, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. Anken kan i slike tilfeller bare nektes fremmet dersom utvalget enstemmig finner det klart at anken ikke vil føre frem. En eventuell ankenektelse må begrunnes, jf. § 323 andre ledd andre punktum.
- (16) Det aktuelle forbudet mot dyrehold er ilagt med hjemmel i dyrevelferdsloven § 33 første ledd, som lyder:
- «Den som unnlater å etterkomme vesentlige pålegg eller grovt eller gjentatte ganger overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven, kan av Mattilsynet ilegges nødvendige forbud mot aktiviteter omfattet av denne loven. Forbudet kan gjelde alle eller noen arter, en eller flere aktiviteter, for en viss periode eller inntil videre.»

- (17) I anken angripes lagmannsrettens prøving av Mattilsynets vedtak, både saksbehandlingen – lagmannsrettens domsgrunner – og lovanvendelsen. Etter utvalgets syn er det klart at det ikke er mangler ved lagmannsrettens prøving av vedtaket, heller ikke ved begrunnelsen.
- (18) De generelle rettslige utgangspunktene lagmannsretten tar for prøvingen av vedtakets gyldighet, er ikke bestridt i anken. Utvalget kan heller ikke se noen feil ved disse.
- (19) Anførlene i anken knytter seg derimot til lagmannsrettens vurdering av om aktivitetsforbudet er nødvendig og forholdsmessig. Utvalget kan heller ikke her se at det er mangler ved lagmannsrettens vurdering. Utvalget viser til lagmannsrettens gjennomgang av det faktum som finnes bevist i dommen side 3-8. Om nødvendighetsvurderingen skriver lagmannsretten:

«Lagmannsretten viser til at tilsynet over en ti-årsperiode hadde forsøkt å få A til å endre praksis ved å bruke andre virkemidler, så som pålegg om utbedring, fremleggelse av dokumentasjon for dyrenes opprinnelse, tvangsmulkt og varsel om overtredelsesgebyr. Dette hadde imidlertid vist seg utilstrekkelig. Av B og Cs forklaringer fremkom at det var bakgrunnen for at de høsten 2017 vurderte det som nødvendig å få slutt på dyreholdet. Sistnevnte forklarte at mildere inngrep ble vurdert.»

- (20) Om hvorvidt det skulle vært forsøkt overtredelsesgebyr, heter det i lagmannsretten dom:

«Av forklaringen til seniorrådgiver D i Mattilsynet fremkom at overtredelsesgebyr i praksis brukes på avsluttede forhold. Det er lite brukt ved svikt som gjelder dyrenes levestandard/stell. Lagmannsretten viser til hans uttalelse om at «dyreholderen blir ikke mer kompetent av at det ilegges overtredelsesgebyr». Det tilføyes at tiltalte forklarte at økonomiske sanksjoner ikke har noen virkning på ham dersom han er uenig i premissene som ligger til grunn for sanksjonen. Det tilsier at overtredelsesgebyr ikke ville ha hatt noen effekt i denne saken.» (dommen s. 9).

- (21) Når det gjelder den nærmere vurderingen av forholdsmessigheten, skriver lagmannsretten:

«Når det gjelder forholdsmessigheten av vedtaket, viser lagmannsretten til at dette gjaldt alle dyrearter og «inntil videre». Historikken som er dokumentert i vedtaket og som Mattilsynets representanter har redegjort for i lagmannsretten, viser at tiltalte har brutt dyrevelferdsloven eller bestemmelser gitt i medhold av loven for flere ulike dyrearter, herunder hest, sau, hund lama og katt.

Da vedtaket ble fattet var gården tvangssolgt, og tiltalte hadde kun ansvar for hund. Like fullt var det ut fra historikken grunn til, og etter lagmannsrettens syn forholdsmessig, å ilegge et forbud som omfattet alle dyrearter selv om dette var inngripende overfor A. Det var etter lagmannsrettens syn også forsvarlig å ilegge dette «inntil videre», som innebærer at forbudet gjelder til Mattilsynet treffer annen bestemmelse.»

- (22) Lagmannsrettens beskrivelse av faktum må utvalget legge til grunn, jf. straffeprosessloven § 306 andre ledd.
- (23) Utvalget kan da ikke se at lagmannsrettens prøving av om vedtaket er nødvendig og forholdsmessig bygger på uriktig lovanvendelse eller at lagmannsrettens domsgrunner er mangelfulle. Vurderingen er grundig og dekker de relevante hensyn.
- (24) Etter dette er det klart at denne delen av anken ikke vil føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. Denne delen av anken reiser heller ikke spørsmål av betydning

utenfor den foreliggende sak, og det er ikke av andre grunner særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd andre punktum. Denne delen av anken tillates derved ikke fremmet.

- (25) Anken over lovanvendelsen knyttet til spørsmålet om forholdet er foreldet, tillates derimot fremmet.
- (26) Beslutningen er enstemmig.

S L U T N I N G

Anken over lovanvendelsen tillates fremmet for så vidt gjelder spørsmålet om foreldelse. For øvrig nektes anken fremmet.

Cecilie Østensen Berglund
(sign.)

Aage Thor Falkanger
(sign.)

Borgar Høgetveit Berg
(sign.)